

Torah from Around the World

*De wereld staat iedere morgen als nieuw voor ons klaar;
iedereen zou moeten geloven dat zij of hij elke dag opnieuw geboren wordt.*

Ba'al Sjem Tov

Sjabbat 25 september / 19 Tisjri 5782, Chol HaMoëd Soekot, Dewariem/Deuteronomium 8:1

- 9:5 ; 16:13 - 17

Tanach blz. 367 - 369 ; 385

Haftara: I Melachiem/ I Koningen 8:22 - 43

Tanach blz. 689 - 691

Vertaler: Paula Reisner

Commentaar: **Elizabeth Sacks** is chazzaniet bij Temple Emanuel in Denver, Colorado.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://reformjudaism.org/learning/torah-study/torah-commentary/time-building>

Een tijd om op te bouwen

Elk jaar met Soekot lezen we deze beroemde woorden van Prediker (Kohelet):

‘Voor alles wat gebeurt, is een seizoen vastgesteld, een tijd voor alles dat er is onder de hemel ... een tijd om af te breken en een tijd om op te bouwen’ [Kohelet 3:1-3].

Het lijkt toepasselijk om van bouwen te spreken gedurende de feestdag die gericht is op het bouwen van een tijdelijke woonhut. En toch is de volgorde van werkzaamheden niet van toepassing op onze Soekot-ervaring. ‘Een tijd van opbouwen en een tijd voor afbreken’ zou zeker meer passen bij de volgorde van de feestdagen. Dus waarom déze volgorde? En wat 'breken we af en bouwen we op'?

De sidra voor Sjabbat Chol HaMo'ed Soekot – Sjemot 33:12–34:26 – kan ons helpen deze vraag te beantwoorden. In deze sidra wordt ons een stukje van een verhaal gepresenteerd – een korte suggestieve beschrijving van een belangrijk moment in de geschiedenis van het volk Jisraeel dat verschillende sleutelgebeurtenissen omvat. De sidra begint met het verzoek van Mosjé om ‘Gods Majesteit te zien’ [Sjemot 33:18], gaat verder met het uithakken van de twee stenen platen [Sjemot 34:1] en sluit af met een korte samenvatting van de drie pelgrimsfeesten [Sjemot 34:18]. Op het eerste gezicht lijkt dit nogal onsamenhangende gedeelte een niet-passende tekst voor de sjabbat van Soekot en lijkt het geen antwoord te geven op onze vragen over afbreken en opbouwen. Maar als we dit narratief nauwkeuriger onderzoeken, realiseren we ons dat het verhaal dat in deze tekst wordt neergezet, er inderdaad één is van herbouwen – niet van structuren, maar van relaties.

In hun originele context vinden Sjemot 33 en 34 plaats in de nasleep van de zonde van het Gouden Kalf. God is furieus. Mosjé is radeloos en het volk in gevaar. Ons kleine tekstgedeelte is de afsluiting van de gehele periode – de gebeurtenissen die plaats vinden nadat Mosjé bemiddelt, God vergeeft, en het volk volledige vernietiging bespaard blijft. Hier proberen God, Mosjé en het volk allemaal om verder te gaan – om hun relatie en hun eeuwig verbond *opnieuw op te bouwen*.

In slechts een paar korte *p'soekiem*, laat de sidra een manier zien om het te herstellen:

- Geruststelling over Gods Aanwezigheid: Mosjé vraagt God het volk te leiden en Gods Aanwezigheid te onthullen (Sjemot 33:12-18)
- Het toekennen van een Tweede Kans: God beveelt Mosjé om de tweede set stenen platen te schrijven (Sjemot 34:1)
- Herformulering van de voorwaarden voor een relatie: God herhaalt de voorwaarden van de drie pelgrimsfeesten (Sjemot 34:18-26)

Het incident met het Gouden Kalf veroorzaakt een scheur in de kwaliteit van de relatie tussen God en het volk Jisraeel. Het naschrift van deze episode licht een proces toe dat tot heling en herstel leidt – een heropbouw.

In het kielzog van Jom Kipoer hebben wij ook een afbraak ervaren en met Soekot zoeken wij ook naar een heropbouw. We hebben onze zielen blootgelegd op onze Dag van Verzoening en we beginnen nu aan een weg vooruit. Zoals rabbijn Alan Lew ons in herinnering roept, is de weg van afbraak die naar Jom Kipoer leidt, lang en hard:

We hebben de afgelopen vele weken doorgebracht met onszelf geheel uit te kleden – onze gebrokenheid te bevestigen, onszelf toegestaan om te zien waar we gewoonlijk niet naar kijken, de leegte van onze ervaringen te omarmen, onze levens te reduceren tot een reeks impulsen die opkomen en dan weer wegebben ... We hebben ons zelf geconfronteerd met de mogelijkheid dat we misschien komen te overlijden.

(This is Real and You Are Completely Unprepared: The Days of Awe as a Journey of Transformation [Boston: Little, Brown and Company, 2003], blz. 265).

Terwijl we de overgang naar Soekot maken, beginnen we te herbouwen. En dus herinnert Kohelet ons aan de juiste volgorde, 'dat er een tijd van afbreken is en een tijd van opbouwen.' Onze sidra voor Sjabbat Chol HaMo'ed Soekot verheldert een proces voor die heropbouw. Zelfs de *halacha* voor het bouwen van een Soeka versterkt het belang van de verschuiving naar heropbouw, als we eraan worden herinnerd dat 'het verdienstelijk is om direct na Jom Kipoer aan te vangen met het bouwen van de soeka' (*Kitzoer Sjoelchan Aroech*, [Joodse wetten, samengevat] 134:1).

De moderne dichter en liturgist Alden Solovy verwoordt het veelzijdige concept van onze verschuiving naar het herbouwen in zijn gedicht voor Soekot '*Het seizoen van Bouwen*':

Dit is het seizoen van bouwen:

Van het bouwen van heilige tenten,

Schuilplaatsen van vrede

In ons land en in onze harten.

Dit is het seizoen van vreugde:

Van het verheugen in Gods overvloed en gratie,

In de schittering en pracht

In de hemel en op aarde.

Dit is het seizoen van dankzegging:

Van het geven van dank voor de geschenken van het land

Voor geschenken die nog komen

Terwijl we genieten van de wonderen van de schepping.

Dit is het seizoen van bouwen ...

(This Grateful Heart: Psalm and Prayer for a New Day [New York: Reform Judaism Publishing, CCAR, 2017], blz. 61).

Mogen we allen gezegend worden met de waarborg van Goddelijke Aanwezigheid, overvloedige tweede kansen en een helder zicht op een pad naar herstelde relaties, terwijl we ons feest van Soekot vieren, ons seizoen van bouwen en herbouwen.